

Het Vaderland waardeert uw offer!

Dirck SURDIACOURT

Op 17 december 1940 verschijnt in de Volksstem een oproep aan alle oorlogsverminkten en invalide soldaten, weduwen en ouders van gesneuvelden om contact op te nemen met het Nationaal Verbond der Verminkte en Invalide Soldaten voor inlichtingen wenst over de mogelijkheden "aangaande hun rechten om Invaliditeit of pensioen". Ondanks dat deze dossiers bijna hoofdzakelijk informatie bevatten over de aard en graad van de invaliditeit worden er soms inlichtingen verstrekt over de oorzaak van de verwondingen of ziekte. Deze summiere informatie hebben we verwerkt in het hiernavolgende artikel.

Herkomst van het archief van het Nationaal Verbond der Oorlogsinvaliden, sectie Geeraardsbergen

Enige tijd terug ontdekten we in het *Geraardsbergs Heemkundig Archief* (GHA) 176 dossiers waarvan het grootste deel betrekking had op de oorlogsinvaliden van de Eerste Wereldoorlog ⁽¹⁾. Volgens een detailopgave van 17 maart 1950 zijn er bij de Geraardsbergse afdeling 130 invaliden 1914-1918 aangesloten, 43 invaliden van de oorlog 1940-1945 en drie invaliden vreedestijd ⁽²⁾.

De dossiers ⁽³⁾ bevatten de aanvragen voor invaliditeitsuitkering

voor onder meer de gemeenten Geraardsbergen, Idegem, Moerbeke, Nederboelare, Onkerzele, Overboelare, Schendelbeke, Viane, Deftinge, Galmaarden... Het bestand bestaat hoofdzakelijk uit inlichtingsfiches en briefwisseling met betrekking tot de talrijke informatieaanvragen tussen de lokale afdeling van het *Nationaal Verbond der Oorlogsinvaliden* en de verschillende betrokken overheidsinstaties.

De lokale organisatie van het N.V.I.

"Aan alle oorlogsverminkten en invaliden soldaten van den oorlog..."

Na de Eerste Wereldoorlog worden verschillende bonden opgericht die instaan voor de belangen van de slachtoffers van de *Grote Oorlog*. Het *Nationaal Verbond der Verminkte en Invalide Soldaten van den Oorlog* - verkort het *Nationaal Verbond der Oorlogsinvaliden, sectie Geeraardsbergen* of nog het *N.V.I. Afdeling Geeraardsbergen* ⁽⁴⁾ - wordt in 1921 opgericht met als doel inlichtingen te verschaffen en de belangen van de slachtoffers (met betrekking tot de oorlogsinvaliden, hun weduwen en rechthebbenden) van de Eerste Wereldoorlog te verdedigen ⁽⁵⁾. Het verbond helpt de mensen hun weg te vinden in het

⁽¹⁾ Tenzij anders aangegeven, verwijzen alle voetnoten naar dit archief, bestaande uit de 176 dossiers, een map met briefwisseling en verslagen van de algemene vergadering vanaf 1946 en een bundel met de verslagen en allerlei documenten vanaf de oprichting van het *Nationaal Verbond der Oorlogsinvaliden, sectie Geeraardsbergen* in 1921. Het is niet duidelijk of dit archief volledig is.

⁽²⁾ Daarnaast zijn er 15 weduwen voor beide oorlogen die echter geen lidkaart hebben.

⁽³⁾ Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Doc. 52 2225/007, *Algemene beleidsnota Oorlogsslachtoffers*, oktober 2009. Onder oorlogsslachtoffer wordt verstaan: politieke gevangene, gedeporteerde voor de verplichte tewerkstelling, werkweigeraar, burgerlijke weerstander, weerstander door de sluikpers, weerstander tegen het nazisme, verplicht ingelijfde in de Wehrmacht, zeevisser in oorlogstijd, rekruteringscentra van het Belgisch leger (RCBL), ondergedoken joods kind en burgerlijk invalide van de oorlog 1940-1945. 28 300 personen (zie document) genieten een oorlogspensioen en/of een oorlogsrente.

⁽⁴⁾ Meestal wordt gebruik gemaakt van de afkorting F.N.M.M.I.G.; voluit geschreven: *Fédération Nationale des Militaires Mutilés et Invalides de la Guerre*.

⁽⁵⁾ Een van de medeoprichters is Arsène De Roeck en wellicht ook Paul De Moor.

⁽⁶⁾ Ter informatie geven we een overzicht van de verschillende bonden en groeperingen in Geraardsbergen. Dit overzichtje bevat de naam van de organisatie met hun respectievelijke voorzitter op datum van 17 oktober 1947.

F.N.C./N.S.B., Armand Schreyer; *Nationale Vuurkruisersbond*, Lucien Wisbecq; *Oud-Krijgsgevangenen*, Georges Daver; *Opge-eisten van de oorlog 1914-1918*, *Nationale Bond der Weggevoerden* (Weggevoerden 1914-1918), Jacques De Roeck; *Organisation Militaire Belge de la Résistance* (O.M.B.R.), Fernand Verschaffel; *Socialistische Oud-strijders*, Maurice, Van Onacker; *Bond der Oudgedienden van de Rijnbezetting* (B.O.R.B.), Urbain Kielemans; *Politieke gevangenen*, Jules Paepe; *Oud-Strijders*, Nazaire Bruylandt; *Geheim Leger*, Hector De Beck en het *Nationaal Verbond der Invaliden* (N.V.I.) met als voorzitter Paul De Moor. Ook de *Nationale Strijdersbond van België*, afdeling Viane wordt een enkele keer vermeld. Een zekere P(olydor?) Vanderputten is er de secretaris van.

kluwen van de administratieve overheid. (6) Vanaf 1940 speelt het N.V.I. opnieuw een actievere rol en bewijst de vereniging eens te meer haar nut door zich in te zetten voor de bijgekomen slachtoffers en hun nabestaanden ten gevolge van de Tweede Wereldoorlog.

Het bestuur van het N.V.I.

Informatie over het N.V.I.-bestuur na de bevrijding ontbreekt tot midden augustus 1946. Dan pas krijgen we zicht op het bestuur van de lokale afdeling. De voorzitter is niemand minder dan Paul (Pol) De Moor. Stadsbouwmeester Charles Mahauden (°1893) is ondervoorzitter en Jozef Goosens schatbewaarder (7). Antoine Van Liefferinge (°1921) is sinds de algemene vergadering van 18 augustus 1946 aangesteld als secretaris. Jozef Van den Berghe (°1893), Paul De Porre (°1893), Jules Romeyns (°1889), Arthur De Pryck (°1886) en Edouard Roelandt (°1913) zijn bestuursleden. Armand Maquestiau is ere-voorzitter (8). Over de werking van het N.V.I. tijdens de oorlog is ons niets bekend.

Als secretaris is Antoine Van Liefferinge de belangrijkste persoon in de werking van het N.V.I. (9). Hij staat in voor zo wat alle briefwisseling, dossieropvolging, informatieverstrekking enz. (10). Het werk is niet gering en omstreeks 1953 wordt Oswald Wijnandt adjunct-

secretaris. Alle officiële briefwisseling gebeurt echter uitsluitend via Van Liefferinge.

Een brief van oktober 1948 bevestigt nog eens de samenstelling van het bestuur. In de marge zijn er enkele kleine wijzigingen: P. De Porre wordt vermeld als afgevaardigde van het *Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden* (N.W.O.I.) (11), Arthur De Pryck is officieel vaandeldrager en er zijn blijkbaar maar twee bestuursleden meer: J. Van den Berghe en E. Roelandt.

In april 1950 wordt het comité uitgebreid met een tweede vaandeldrager, Jules Romeyns. Paul De Porre is nog steeds de afgevaardigde van het N.W.O.I. en de commissarissen zijn Jozef Van den Berghe, Edouard Roelandts en Victor Trif.

Hulde aan Armand Maquestiau

In 1950 wordt ter gelegenheid van 11 november een huldeboek overhandigd aan hun beschermheer Armand Maquestiau.

Het huldeboek biedt een overzicht van het volledige bestuur. Paul De Moor is voorzitter, Charles Mahauden, ondervoorzitter, Ant. Van Liefferinge, secretaris. De schatbewaarder is Joseph Goossens. Arthur De Prijck en Jules Romeyns zijn de vaandeldragers. Naast Paul De Porre als afgevaardigde voor het N.W.O.I. zijn er drie commissarissen: Edouard Roelandt, Victor Trif en Jozef Van de Berghe.

Daarnaast geeft het ons ook een overzicht van de aangesloten leden. Het N.V.I. telt op dat ogenblik nog 163 leden uit beide oorlogen, vooral uit de deelgemeenten (12), maar ook uit Deftinge, Everbeek, Galmaarden, Hemelveerdegem, Parike, Sint-Lievens-Essche, Sint-Maria-Lierde, Steenhuize en Tollembeek.

Het lokaal

Iedere zondagvoormiddag, tussen 10.30 uur en 12 uur, zijn er informatiesessies in het lokaal *Café Den IJzer* op de Markt bij de weduwe van Albert De Clippel. Het 'bureel'-adres is dat van voorzitter Paul De Moor, Kaai, nr. 17 naast apotheker Lucien De Moor. Dit neemt niet weg dat alle briefwisseling steeds op het adres van Van Liefferinge in de Lessensestraat aankomt. Later, in 1965, is het kantoor gevestigd in een pand gelegen aan de Oudenaardse straat nr. 52. Dat wijst er wellicht op dat er een nieuwe voorzitter is.

Werking naar een breder publiek

Het N.V.I. organiseert niet enkel banketten (zoals op 11 november 1946 en gesponsord door A. Maquestiau) (13) voor de leden maar richt zich ook naar een breder publiek om geld in te zamelen voor de eigen werking. Naast het jaarlijkse bal (in Zaal Plaza)

(7) Brief van 24 september 1946. Beiden zijn al tien jaar bestuursleden van het N.V.I..

(8) Maquestiau sponsort regelmatig. Zo neemt hij de kosten voor het banket ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van het verbond in Geraardsbergen voor zijn rekening.

(9) Antoine Van Liefferinge woont in de Lessensestraat nr. 135 en in 1954, zelfde straat nr. 24.

(10) Dossier Van Lul Albert.

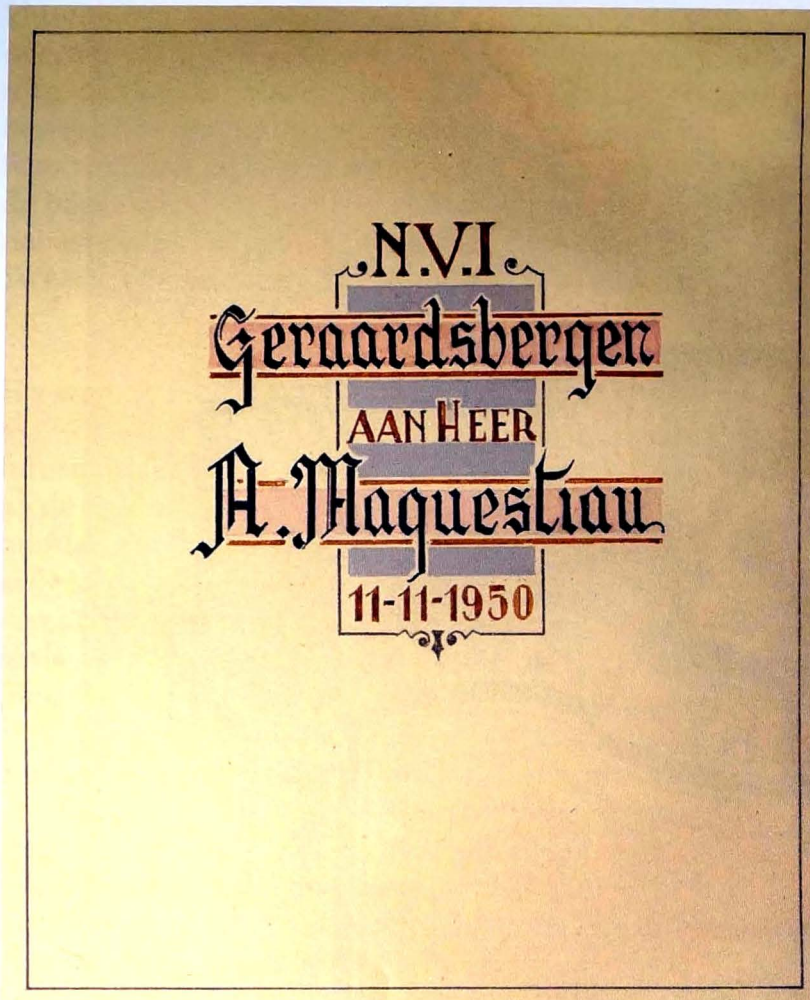
(11) In 1919 richt de overheid twee instellingen op. Hun opdracht is om de nodige bijstand te verlenen aan de slachtoffers van de oorlog. Zo ontstaan het *Nationaal Werk voor Oorlogswezen* (N.W.O.W.) en het *Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden* (N.W.O.I.). In 1938 wordt er nog een derde organisatie opgericht: het *Nationaal werk voor Oud-strijders, Weggevoerden en Politieke Gevangenen* (N.W.O.S).

(12) Aantal leden van beide oorlogen 1914-18 en 1940-45: Geraardsbergen (77), Nederboelare (7), Onkerzele (7), Overboelare (17), Goferdinge (3), Schendelbeke (2), Idegem (10) Ophasselt (3), Moerbeke (6) Viane (14) en Zandbergen (1).

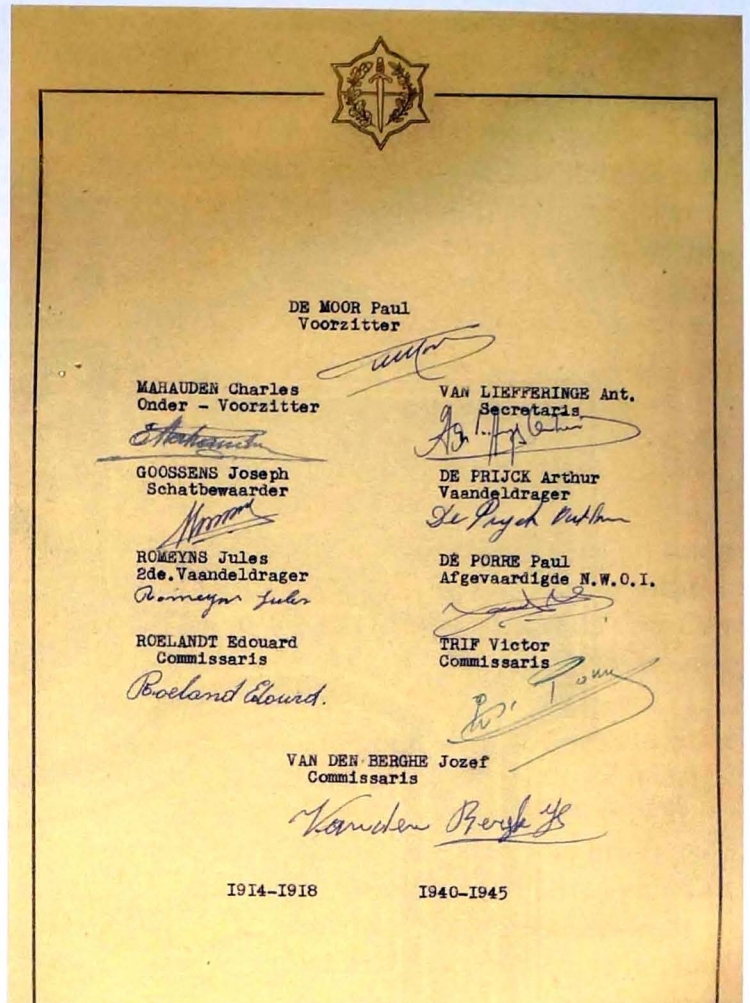
(13) Eenvoud siert. Het menu van 11 november 1947 bestaat uit: "soep met bollekens, Hors d'Oeuvre (jambon au sac), Rosbeaf à la jardinière, dessert (gebak) en drank (bier)". De voorzitter zorgt voor het gebak, vier oorlogsweduwinnen staan in voor de dienst in de keuken en voor het opdienen worden de vrouwen van de oorlogsinvaliden De Namur en Clement gevraagd.

Eendracht – Maakt – Macht. N.V.I. Geraardsbergen. Geïllustreerd door Philemon Berckman.
(Privéverzameling Marc van Trimpont)

N.V.I. Geraardsbergen aan heer Armand Maquestiau – 11-11-1950.
(Privéverzameling Marc van Trimpont)

Huldeboek van het N.V.I.-bestuur en zijn leden gericht aan Armand Maquestiau. Bestuursamenstelling - 1950.
(Privéverzameling Marc van Trimpont)

richt het N.V.I. in het najaar van 1947 een cinemavoorstelling in ten voordele van het *Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden, comité Aalst*. In cinema Eden wordt de film *The Story of G.I. Joe* ⁽¹⁴⁾ geprojecteerd. Daartoe worden de prijzen op het balkon verhoogd met 4 fr. en op het gelijkvloers met 2 frank.

Verschillende oorlogsinvaliden zijn gewond geraakt gedurende hun actieve dienst tijdens de acht-tiendaagse veldtocht of hebben verwondingen opgelopen bij gewapende acties van de verzetsafdeling waartoe ze behoren. De politieke gevangenen wijzen vooral de slechte levensomstandigheden in de kampen aan als

oorzaak van hun slechte gezondheidstoestand waardoor ook zij menen recht te hebben op een invaliditeitsuitkering.

Ze keren terug!

*“Wanneer jullie terugkomen, want jullie moeten terugkomen,
Zullen er bloemen zijn, zoveel je maar wilt.
Zullen er bloemen zijn, met de kleuren van de toekomst,
Zullen er bloemen zijn, wanneer jullie terugkomen.”*

Louis Aragon (1897-1982)

Den weerstander heeft den Eer van België gered... ⁽¹⁵⁾

De *Patriottische Militie* (PM) onder de leiding van districtscommandant voor het gewest Geraardsbergen, Frans (François) De Ville uit Nederbrakel, kent in het kanton Geraardsbergen heel wat aanhangers onder de communisten.

Alfons BOULAERT ⁽¹⁶⁾, geboren te Geraardsbergen op 13 juli 1922, woont op de Markt nr. 1 te Geraardsbergen. Hij geniet het statuut van politiek gevangene. Georges Dewanne, *adjunkt nationaal liquidator der Patriottische Milities* bevestigt dat Boulaert sinds 20 januari 1944 aangesloten is bij de weer-

⁽¹⁴⁾ *The Story of G.I. Joe* (William Wellman, 1945): bio van oorlogscorrespondent Ernie Pyle.

⁽¹⁵⁾ *Den Weerstander*, 5 januari 1947, p. 3, *Aan de Vaderlandsche bevolking uit het Geeraardsbergsche*.

⁽¹⁶⁾ Briefwisseling september 1948 – januari 1950.

standsgroepering -l- Patriottische Militie (PM). Alfons wordt door de Duitse politie aangehouden op 18 augustus 1944 en gedeporteerd naar de Duitse stad Weimar (Kamp Buchenwald?) in de deelstaat Thüringen. Pas op 21 april 1945 wordt hij vanuit Weimar gerepatriëerd. (17)
Op 7 september 1948 wordt hem de officiële erkenning van gewapend weerstand verleend en erkend als lid van het Onafhankelijkheidsfront (OF)

Julien (Jules) MARECHAL, geboren te Galmaarden op 4 januari 1912, is bij het begin van de oorlog, net als zovele dorpsgenoten in Galmaarden, Tollembeek, Atembeke, Moerbeke en Viane mijnwerker in *Le Centre* in Wallonië. Tijdens de oorlog sluit hij zich aan bij een lokale groepering Patriottische Milities, de gewapende arm van het Onafhankelijkheidsfront. Als lid van de ondergrondse weerstand is hij en zijn weerstandsgroep bijzonder actief tussen 1 februari 1943 en 17 november 1944. Vanaf juni 1943 wordt hij echter door de Duitsers gezocht en moet hij noodgedwongen onderduiken. Wanneer begin september 1944 de geallieerde troepen de grens overschrijden, worden de Patriottische Milities van het OF, net als de andere verzetsorganisaties, opgeroepen om hen bij te staan. Bij de bevrijding op 3 september 1944 wordt Maréchal zwaar gewond tijdens een gevecht tussen

de groep 'Galmaarden' en terugtrekkende Duitse soldaten. Hij wordt door verschillende kogels getroffen: één kogel doorboort de onderkant van de rechterborst, een andere veroorzaakt een knieblesure. Verder heeft hij nog een schotwonde in de voet en een rechterdijbeenbreuk. Zwaargewond wordt Maréchal naar Geraardsbergen overgebracht naar het hospitaal nr. 69 van het Rode Kruis waar hij gedurende zeven weken wordt verzorgd (18).

Bij besluit van de prins regent van 23 maart 1949 (nr. 5863) wordt hem het Militaire Ereteken van 2de Klasse met de palm voor moed en toewijding, het Oorlogskruis 1940-1945 met de palm (19) en de Medaille van de Weerstand verleend: "*Lid van de Vaderlandsche Militie, nam deel aan meerdere sabotages bij middel van Springstoffen op de spoorweg Galmaarden-Moerbeke. Onderscheidde zich tijdens de bevrijdingsverrichtingen van het grondgebied, bevrijdde meerdere Engelse gevangenen; werd gedurende deze actie, te Tollembeek, er gekwetst.*" (20)
Maréchal overlijdt op 7 januari 1950 in Viane, amper 38 jaar oud (21).

Albert VAN DER BIEST wordt op 16 september 1943 aangehouden te Steenhuize-Wijnhuize wegens zijn betrokkenheid bij het plegen van sabotagedaden. Op dat moment woont hij te Sint-Maria-Lierde. Hij wordt geïnterneerd en opgesloten

tot 5 juli 1945. Verdere informatie ontbreekt.

Militaire slachtoffers

Remi DE JONGHE (22) uit Moerbeke is soldaat 2de Luchtvaartregiment, 2de Eskadron in de luchtmachtkazerne van Schaffen wanneer in de vroege morgen (04.32 uur) van 10 mei 1940 het vliegveld door de Duitse luchtmacht wordt gebombardeerd.

Sinds de mobilisatie in 1939 heerst er op het vliegveld te Schaffen een drukte van belang in het vooruitzicht van mogelijk oorlogsgevaar. Bijna 50 percent van de Belgische militaire vliegtuigen is daar ondergebracht. Op 7 mei 1940 wordt er een algemeen alarm afgekondigd dat op 9 mei om 10.30 uur terug wordt opgeheven. Dan herneemt alles zijn gewone gang.

10 mei. Omstreeks 3.00 uur in de ochtend wordt er opnieuw alarm geblazen. De vliegtuigen worden met spoed in gereedheid gebracht om omstreeks 4.00 uur op te stijgen. Even na 4.00 uur vliegen op grote hoogte verschillende eskaders vijandelijke vliegtuigen over het vliegveld van Schaffen. De piloten zijn van mening dat er ergens boven het Kanaal een luchtgevecht gaande is tussen de Engelse en de Duitse luchtmacht. 4.32 uur. Uit de richting van Tessenloerlo komt op geringe hoogte een verrassingsaanval van vijandelijke vliegtuigen die de lucht-

(17) Zijn dossier voor erkenning van zijn hoedanigheid van gewapend weerstander is overgemaakt aan het ministerie van Landsverdediging, Dienst van de Weerstand, onder het dossiernummer 20.818.

(18) Hij schrijft: "[...] Immers op 3/9/1944 werd ik getroffen door verscheidene Duitse kogels van Machinegeweer en heb ik dientengevolge vele weken moeten verblijven in het hospitaal van Geeraardsbergen."

(19) Het Oorlogskruis wordt toegekend aan Belgische militairen (en in sommige gevallen ook aan burgers, bv. weerstanders) voor moed in een actie tegen de vijand. De voorzijde van het bronzen kruis vertoont een klimmende leeuw in het medaillon, op de achterzijde staat het koninklijk monogram van Leopold III.

De Belgische regering, in ballingschap in London, sticht dit ereteken op 20 juli 1941.

(20) Het document is gondertekend door De Fraiteur (Lt Kol SBH R. de Fraiteur, Minister van Landsverdediging; SBH=Staf Brevethouder)

(21) Dossier Maréchal. Maréchal is getrouwd met Denise Benoit. Zijn erkenning als gewapend weerstander wordt toegestaan in de zitting van de Controle Commissie van 7 mei 1948. Briefwisseling van december 1944 tot september 1952.

(22) Remi De Jonghe is geboren te Viane-Moerbeke op 21 december 1910.

AFSCHRIJF
=====

MINISTERIE
VAN LANDSVERDEDIGING

DIENT
VAN DE WEERSTAND

1ste Sectie

COMMISSIE

BUNDEL Nr. IV/7901

trapstraat, 77

VIANE

A T T E S T

De hoedanigheid van Gewapende Weerstander is toegekend aan
Mijnheer MARECHAL Julien
geboren te Galmaarden, de 4.1.12
door de Controlecommissie van Gent
in datum van 7.5.48, bij toepassing van artikel 1, van het wetsbesluit
van 19 September 1945, houdende vaststelling van het Statuut van de
Gewapende Weerstand.

Belanghebbende is aangesloten bij de Groepering P.M.

De bij de Weerstand doorgebrachte tijd is van 1.2.43 tot
17.11.44 zijnde 1 jaar 10 maand afgerond tot de hogere maand.

te Brussel, den 22.4.49.

VOOR DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING,
Kolonel DE RIDDER,
Hoofd van de Dienst van de Weerstand,

Zegel v.h. Ministerie
v. Landsverdediging
Weerstanddienst.

(get.) onleesbaar.

ATTEST VOOR : 1° Belanghebbende
2° Groepering
3° G.D.S.
4° A.D.M.P./III D.

5° A.D.M.P.

(zie keerszijde)

Attest Dienst Weerstand van Julien Marechal
(Verzameling GHA)

machtbasis zwaar onder vuur nemen. Enkele minuten later is een groot deel van de vliegtuigen die nog aan de grond staan zwaar beschadigd of vernield. Loodsen en gebouwen staan in brand. Daarop volgen Duitse bombardementsvliegtuigen die het vliegveld bombarderen. Gewonden schreeuwen om hulp, er heerst verwarring alom. (23)

Bij deze luchtaanval wordt De Jonghe zwaar gekwetst aan het hoofd, de rug, de linkerbil en aan beide onderbenen. Als gevolg van het terugtrekken van de Belgische troepen wordt hij op 14 mei overgebracht naar het hulphospitaal nr. 30 in Gent, achter de linies; daarop naar het Hulpgasthuis nr. 1 in Antwerpen. Hij verblijft er van 2 juni tot 4 juli. In het najaar van 1940 wordt hij voor elementaire verzorging opgenomen in het dispensarium van het Rode Kruis in Geraardsbergen omdat de granaatscherven in zijn bil verzweren. Volgens het geneeskundig getuigschrift van de behandelende geneesheer, dr. De Bruyn, zijn op de röntgenfoto's nog duidelijk scherven te zien die voor een blijvende werkonbekwaamheid zullen zorgen. (24)

Isidoor DERDE(R)LINCKX (25) geniet een voorlopig militair pensioen wegens 'T.P.' (tuberculose), dat hij als gevolg van een slepende bronchitis heeft opgelopen gedurende zijn krijgsgevangenschap. Door toedoen van het *Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden* (N.W.O.I.) en de *Federatie der Oud Krijgsgevangenen* heeft hij een tijd in het sanatorium *Belgica* van het Rode Kruis in Montana in Zwitserland verbleven.

(23) Oostbrabantse Werkgemeenschap, Schaffen, 10 mei 1940, www.oostbrabant.org/Tijdschriften/Oostbrabant, juli 2010.

(24) Dossier De Jonghe, geneeskundig getuigschrift ondertekend door dr. A. Schotte, 28 oktober 1940; een tweede geneeskundig getuigschrift, van 2 november 1940, is door dr. Lucien De Bruyn ondertekend.

(25) Isidoor Derderlinckx is geboren op 3 maart 1912 te Overboelare en getrouwd met Julia Lison, sigarenmaakster. Hij is mechaniker en woont in de Sint-Annastraat nr. 33 te Geraardsbergen. Briefwisseling juli 1950 tot januari 1953.

In augustus 1953 komt hij terug van zijn herstelverblijf. Hij is bijzonder opgetogen over de goede zorgen die hij daar heeft mogen genieten ⁽²⁶⁾. Ook oorlogsinvalides Daniel De Froy verblijft via het *Fonds Raoul Nachez* in hetzelfde sanatorium ⁽²⁷⁾.

Roger DE NAMUR is geboren te Geraardsbergen op 19 mei 1918. Bij het uitbreken van de oorlog is hij onder de wapens bij het 1ste Karabiniers Regiment. Als gevolg van verwondingen opgelopen tijdens de Achttiendaagse veldtocht op 16 mei 1940 wordt hij als grootoorlogsinvalides 1940-1945 erkend ⁽²⁸⁾. Hij ontvangt volgende eervolle onderscheidingen: Ridderkruis in de Leopold III orde met palm, Oorlogskruis 1940 met palm, Herinneringsmedaille van de Oorlog 1940-1945 met twee gekruiste bronzen sabels + 1 rood kruis in email. De Namur is sigarenmaker en getrouwd met Simonne Maes. Het echtpaar woont in de Meersstraat nr. 23.

Mijnwerker Remy DE SCHUITENEER, geboren te Onkerzele op 4 juni 1902 is korporaal bij het ontmijningsbataljon nr. 2-269 van de 3de Cie. Tijdens de achttiendaagse veldtocht wordt hij aan beide voeten gekwetst. Vele kleine lidtekens aan onderlidmaten met aanwezigheid van niet te verwijderen schrootscherven zorgen ervoor

dat hij als oorlogsinvalides wordt erkend. ⁽²⁹⁾

Victor NEIRINCKX, wordt gewond aan de schouder. Een medisch getuigschrift van juni 1950 door dr. Emiel Van Der Schueren opgesteld geeft aan dat Neirinckx twee littekens heeft als gevolg van een perforatie door één of meer schrapnell scherven. De wonden zijn weliswaar goed genezen maar hebben een blijvend letsel veroorzaakt van het rechter schoudergewricht. Daardoor is de man werkonbekwaam. ⁽³⁰⁾ Neirinckx is getrouwd met Georgine De Bodt. In 1952 is hij telegraafwerkmans.

Remy De Schuiteneer.
(Foto verzameling GHA)

Jean PEVENAGE doet zijn militaire dienst wanneer in 1940 de oorlog uitbreekt. In mei wordt hij krijgsgevangen genomen. Tot december 1940 zit hij in een krijgsgevangenkamp. In 1944 wordt hij oorlogsvrijwilliger tot einde 1945 ⁽³¹⁾.

Er is een politiek gevangene die langs de straat loopt en beetje bij beetje zijn longen uitspuwt ⁽³²⁾

Op 10 mei worden in ons land, door Belgische en Franse veiligheidsdiensten, talrijke burgers als politieke gevangene opgesloten. De familie weet niets over hun lot en vele gezinnen hebben te lijden van de afwezigheid. Sommigen mannen zijn opgepakt en gedeporteerd, anderen worden later gedwongen te werk gesteld in Duitsland. Velen onder hen komen terug met zware gezondheidsproblemen.

Gaston DE LAUW wordt te Burgen (Duitsland) gevangen genomen op 10 augustus 1942 en daar in cel 47 opgesloten tot begin december. Van daar wordt hij overgeplaatst naar Orleans waar hij een tiental dagen verblijft om dan doorgestuurd te worden naar *Lager-Berechnung*. Begin februari 1943 stuurt men hem naar Sint-Gillis (Brussel) waar hij op 23 februari in vrijheid wordt gesteld, op voorwaarde zich binnen de drie dagen

⁽²⁶⁾ Dossier Derdelinckx.

⁽²⁷⁾ Dossier De Froy. Oorlogsinvalides Daniel De Froy is geboren te Geraardsbergen op 17 juli 1912. Hij wordt in het sanatorium *Belgica* opgenomen op 21 december 1949. De man is getrouwd met Paulina De Temmerman.

⁽²⁸⁾ Dossier De Namur. Roger De Namur is geboren te Geraardsbergen op 19 mei 1918. Briefwisseling oktober 1948 tot april 1954.

⁽²⁹⁾ Dossier De Schuiteneer. De Schuiteneer is getrouwd met Louisa Coleta Mangelinckx en woont in de Neerstraat te Onkerzele. Bij KB van 8 december 1952 wordt hem de *Medaille van Oorlogsvrijwilliger* verleend. Briefwisseling van maart 1950 tot december 1953.

⁽³⁰⁾ Dossier Neirinckx. Victor Neirinckx is geboren te Geraardsbergen op 22 juni 1907 en woont in de Gaffelstraat nr. 49. Briefwisseling november 1947 tot juni 1950.

⁽³¹⁾ Dossier Pevenage.

⁽³²⁾ Volgens de wet van 26 februari 1947 is een politieke gevangene elke persoon die gedurende de oorlog 1940-1945 gevangen is gezet door toedoen van de vijand of van een persoon of personen die zijn politiek of zijn oogmerken hebben gediend. Eén van de drie voorwaarden moet van toepassing zijn: opsluiting van minstens 30 achtereenvolgende dagen of slachtoffer zijn van zware mishandelingen of ter dood veroordeeld zijn of door de vijand geëxecuteerd. *De Weerstander*, 9 februari 1947, p. 2., *G'Hebt in mijn rapen gedaan, zegt Sis*.

aan te geven bij de dichtstbijzijnde *commandantuur*. De Lauw lapt dit aan zijn laarzen met als gevolg dat hij opnieuw wordt aangehouden. Na vijf dagen weet hij te ontsnappen. De rest van het verhaal is niet bekend. Na de oorlog woont hij op de Grote Baan in Overboelare ⁽³³⁾.

Urbain LISON, geboren in Overboelare op 22 augustus 1919, heeft het statuut van politiek gevangene (nr. 19.664) ⁽³⁴⁾. Op 19 mei 1943 wordt hij opgepakt. Met het konvooi van 10 augustus 1944 wordt hij van Brussel naar Buchenwald gedeporteerd. Hij verblijft er vermoedelijk tot 8 mei 1945. Tussen 8 mei en einde mei zijn we het spoor bijster, maar op 1 juni 1945 landt hij op het oude vliegveld van Haren-Evere. Daarop volgt een medisch onderzoek in het Centrum van het Rode Kruis (repatriëringscentrum?) aan de Fonsnylaan nr. 46 te Sint-Gillis ⁽³⁵⁾. Waarom hij werd opgepakt is ons niet bekend.

Frans PRIEUS is amper vijftientig als de oorlog uitbreekt. Als politiek gevangene heeft hij gevangen gezeten in de Dortmund gevangenis *Stalag VI-D Dortmund*, een zogenaamd *POW-kamp* ⁽³⁶⁾. Begin 1947 woont het echtpaar Prieus-De Bodt in de Karmelietenstraat nr. 13 waar zijn vrouw eigen gebreide ‘sterke wollen kousen’ verkoopt ⁽³⁷⁾. In die periode is hij aangesloten bij de communistische partij. Zijn dossier is (vermoedelijk) zonder gevolg geklasseerd ⁽³⁸⁾.

Clovis ROMAN, mijnwerker en com-

munist, is politiek gevangene. Hij is geboren op 6 november 1915 in Leval-Trahegnies, in de buurt van Binche, in Henegouwen. Zijn broer Albert is in 1932, samen met Ferdinand Geers, een van de oprichters van de communistische partij afdeling Geraardsbergen. Na de oorlog huwt Clovis op 3 augustus 1945 in Geraardsbergen met Celina Thérésia Verclaynen. Zij is van Nederboelare afkomstig. ⁽³⁹⁾ Zowel Clovis als Albert zijn lid van de Patriottische Militie.

Georges, Arthur, Ghislaine VAN DE SPIEGELE wordt gevangen genomen tijdens de achttiendaagse veldtocht. Ook hij heeft het statuut van politiek gevangene en is bovendien oorlogsinvalid. Georges is geboren in Geraardsbergen op 13 maart 1904 en getrouwd met Eugénie De Temmerman. In 1950 verhuist hij naar Overboelare. Hij is portier. ⁽⁴⁰⁾

Besluit

De informatie in de 43 dossiers is zakelijk. Spijtig genoeg wordt slechts occasioneel verwezen naar de oorzaak van hun verwondingen en de context waarin deze plaats hebben gehad. Dit beperkt uiteraard sterk de mogelijkheden van een verdere studie over het wederen van Geraardsbergenaars tijdens de achttiendaagse veldtocht en de verdere oorlogsperiode. Ook over de werking van het N.V.I. tijdens en na de oorlog is amper iets gekend.

U kunt ons helpen...

Het zou ons plezieren mocht u ons over dit en andere thema's met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog bijkomende informatie kunnen bezorgen. Ons doel is om op termijn een afzonderlijke studie te wijden aan de deze periode. Het materiaal dat u ter beschikking stelt wordt na het kopiëren terugbezorgd.

Dirck Surdiacourt

E-mail: dsurdiac@oce.be
GSM : 0475 72.88.27

⁽³³⁾ Dossier De Lauw. Briefwisseling van oktober 1948 tot januari 1949.

⁽³⁴⁾ www.praats.be/gefusill3.htm. Volgens een lijst van het Rode Kruis heeft hij het gevangenenummer 20.475

⁽³⁵⁾ Dossier Lison. Briefwisseling van mei 1951. Lison is getrouwd met Irène Danneels. Zij wonen in de Gasthuisstraat nr. 1.

⁽³⁶⁾ POW staat voor *Prisoner of War* camp

⁽³⁷⁾ *Manneken-Pis*, nr. 2, 1947.

⁽³⁸⁾ Dossier Prieus. Frans (François) Prieus is te Geraardsbergen geboren op 21 februari 1915. Na de oorlog trouwt hij in augustus 1945 met Denise De Block. Het jonge gezin woont in de Karmelietenstraat. Frans is haarkapper. Briefwisseling van april 1948.

⁽³⁹⁾ Dossier Roman.

⁽⁴⁰⁾ Dossier Van de Spiegele. Georges Vandespiegele (van en aan elkaar geschreven) woont in de Gaverstraat te Overboelare. Briefwisseling juli 1949 tot juni 1953.